

Obsah

Úvod	11
I. Východiska a předpoklady poválečného vývoje	21
<i>Petr Svobodný – Miroslav Kunštát</i>	
1. Vysoké školy a vědecké instituce v meziválečném Československu	22
1.1 Vysoké školy	22
1.1.1 Strukturální změny v systému vysokého školství	22
1.1.2 Narovnání poměrů mezi českými a německými vysokými školami	24
1.1.3 Budování vysokého školství na Slovensku	26
1.1.4 Dobudování vysokého školství z hlediska oborového a teritoriálního	27
1.1.5 Organizace, financování a infrastruktura vysokého školství	29
1.1.6 Reformy a diskuse o vysokém školství v meziválečném období	35
1.1.7 Efektivita vysokoškolského systému první republiky	38
1.2 Mimouniverzitní vědecké instituce	41
1.2.1 Zakládání a rozvoj mimouniverzitních vědeckých institucí: kontinuita a inovace	41
1.2.2 Teritoriální a nacionální aspekty mimouniverzitní vědy	46
1.2.3 Podnikový výzkum	47
1.2.4 Mimouniverzitní věda v meziválečném období – hlavní rysy a trendy	48
2. Vysoké školy a vědecké instituce v období nacistické okupace	50
2.1 České a slovenské vysoké školy	50
2.1.1 Rozpad prvorepublikového vysokoškolského systému (1938/1939)	50
2.1.2 Uzavření českých vysokých škol	51
2.1.3 Přežívání vědecké činnosti na uzavřených českých vysokých školách	53

2.2	Ostatní vědecké ústavy a instituce	55
2.3	Německá věda a vysoké školství v protektorátu a v sudetské župě	58
2.3.1	Německé vysoké školy jako součást říšskoněmeckých struktur	58
2.3.2	Německá mimouniverzitní věda – od preference k útlumu základního výzkumu	64
2.4	Věda ve službě válečných potřeb. Rozvoj aplikovaného výzkumu	66
2.5	Epilog německé vědy a vysokých škol v českých zemích	70
2.6	Plány odboje a exilu na poválečnou rekonstrukci a reformy	71
3.	Bilance a výhledy	76
II. Mezi kontinuitou a reformou (1945–1948)		77
<i>Jakub Jareš – Martin Franc</i>		
1.	Diskuse o budoucnosti univerzit 1945–1948	78
1.1	Plán je reforma, reforma je plán (komunisté)	78
1.2	Obranáři svobody (národní socialisté a lidovci)	83
1.3	Intelektuálové bez vlivu (sociální demokraté)	84
1.4	Zákon na obzoru	89
1.5	Růst počtu studentů	94
1.6	Vysoká škola politická a sociální jako laboratoř reformy	97
1.7	Boj o Engliš	100
1.8	Příliš krátký čas...	102
2.	Mimouniverzitní instituce ve vědě v letech 1945–1948	105
2.1	Státní výzkumná rada a Československá akademie věd	107
2.2	Akademie jako salon, či dílna?	114
2.3	ČAVU jako akademie nového typu?	121
2.4	Závěr: Na okraji zájmu?	126
III. Autoritativní modernizace a stalinizace (1948–1953)		129
<i>Jakub Jareš – Martin Franc</i>		
1.	Komunistická reforma vysokého školství 1948–1950	130
1.1	Sovětský model	130
1.2	Předválečná KSČ a otázky vzdělávání	134
1.3	Povědomí o sovětském modelu v Československu	137
1.4	Únor 1948 a vysoké školy	141
1.5	Jednotná škola	144
1.6	Reforma přes prázdniny	145
1.7	Studijní prověrky a dělnické přípravy	149
1.8	Cesta k zákonu	152
1.8.1	Varianty zákona	155
1.8.2	Diskuse o návrhu	155

1.9	Vysokoškolský zákon	159
2.	Budování ČSAV a její pozice ve vědním systému 1948–1953	169
2.1	Myšlenka na vybudování ČSAV po Únoru 1948	169
2.2	Nová síť jako základ akademie?	
	Vznik ústředních ústavů základního výzkumu	171
2.3	První návrhy zákona o Akademii věd	174
2.4	Boje o personální kontinuitu	178
2.5	ČSAV jako inovace?	183
2.6	Pozice akademie ve vědním systému	186
2.7	Co se čeká od ČSAV? Slavnostní zahájení její činnosti	189
3.	Univerzita, věda a stalinismus 1951–1953	193
3.1	Hospodářská výstavba a vysoké školy (1951–1953)	193
3.2	Rok obratu – 1953, nebo 1956?	197
3.3	Vědy preferované, vědy utlačované	199
3.4	Univerzita a plány na založení akademie	204
3.5	Aspirantury	206
3.6	Shrnutí	208

IV. Budování ČSAV a krize univerzity (1953–1959) 209

Martin Franc – Jakub Jareš – Petr Cajthaml

1.	Rámce vývoje vědy a vysokoškolské vzdělanosti	210
1.1	Pod praporem Chruščova – vliv sovětských proměn	210
1.2	Rychlé střídání nálady – základní rysy vývoje v Československu	211
1.3	Pod dohledem ČSAV s českou vědou do světa	214
1.4	Počátky „vědy o vědě“ v českých zemích	218
2.	Krize konceptu univerzitního vysokého školství	221
2.1	Vzdělávání – základní trendy změn	221
2.2	Chudá vysokoškolská věda	224
3.	Změny pozice a struktur vědy v ČSAV – stagnace vědy na UK a její postupné ožívání	227
3.1	Základní vývojové tendence ČSAV v padesátých letech	227
3.2	ČSAV jako klíčová a preferovaná instituce vědy	229
3.3	S chutí do práce – realizace usnesení z roku 1956	233
3.4	Do nových časů. Proměny ČSAV v druhé polovině padesátých let a prověrky v roce 1958	235
4.	Cesta z krize vysokého školství?	237

V. Univerzita Karlova a ČSAV v letech 1959–1966 243

Jakub Jareš – Martin Franc

1.	V roli popelky? Univerzita Karlova a ČSAV	244
----	---	-----

1.1	Finanční a přístrojové rozdíly	245
1.2	ČSAV a UK a státní ceny Klementa Gottwalda	247
1.3	Legislativa a plánování	249
1.4	Spolupráce ČSAV a UK	250
2.	UK – přestavba a snaha o emancipaci	252
2.1	Přestavba – zdání a skutečnost	252
2.2	Snaha o emancipaci Univerzity Karlovy	256
2.3	Vysokoškolský zákon 1966	258
2.4	Doba otevírání a růstu	261
3.	ČSAV – od ztráty pozic k novému sebevědomí	264
3.1	Problémy a ztráta přízně	264
3.2	Oživení ČSAV – vědecká kolegia a multidisciplinární týmy	266
3.3	Návrat sebevědomí	268
4.	Shrnutí	270

VI. Konečně rovnoprávní partneri? UK a ČSAV v letech 1967–1969 273

Martin Franc – Petr Svobodný

1.	Nová koncepce vědní politiky?	274
1.1	Připravované zasedání ÚV KSČ o vědě v roce 1967	274
1.2	Ideová východiska	275
1.3	Klíčové faktory rozvoje vědy	277
1.4	Vztahy mezi vědeckými institucemi a vztah ke KSČ	279
1.5	Bilance vědecké činnosti UK a jejích vztahů s ČSAV na přelomu let 1967/1968	284
2.	Tzv. pražské jaro ve vědě – cesta k rovnoprávnosti?	290
2.1	První reakce ČSAV a <i>Akční program KSČ</i>	291
2.2	Počátky obrodného procesu a první reakce Univerzity Karlovy	292
2.3	Jednání orgánů ČSAV v dubnu 1968	295
2.4	Akční program Univerzity Karlovy a <i>2000 slov</i>	298
2.5	Kritika ČSAV a rozpory kolem <i>2000 slov</i>	302
2.6	Přípravy (novelizace) zákona o vysokých školách	303
3.	Okupace a její dopady	307
3.1	Počínající normalizace ČSAV	307
3.2	Konec nadějí a počátky normalizace na univerzitě	308
4.	„Smysl toho všeho“	312

Závěr 314

Summary	318
---------	-----

Seznam archivních fondů	324
-------------------------	-----

	326
Seznam literatury	352
Seznam zkratk	355
Seznam tabulek	356
Jmenný rejstřík	361
Autoři	